Anskaffelsesstrategi for Færder kommune

Innhold

Innledning: 3

Mål for strategiperioden: 4

Mål 1: Kommunens anskaffelser skal organiseres effektivt, med avklarte roller og rett kompetanse 4

Organisering og kompetanse 4

Bruk av digitale verktøy 5

Tiltak 5

Mål 2: Kommunens anskaffelser skal dekke brukernes behov og ha riktig kvalitet. 5

Strategiske føringer 6

Tiltak 6

Mål 3: Kommunen skal vektlegge samfunnsansvar og etikk i sine anskaffelser. 6

Sosial dumping 7

Etisk handel 7

Miljø og klima 7

Tiltak 7

Mål 4: Kommunen skal opptre profesjonelt og ryddig i møte med leverandørmarkedet. 7

Tiltak 8

Innledning:

Færder kommunes anskaffelsesstrategi skal legge grunnlag for en felles forståelse og beste praksis, slik at kommunens anskaffelser av varer, tjenester, bygg og anlegg effektivt bidrar til at kommunen når sine mål. Strategien gjelder for alle tjenestesteder i Færder kommune.

Færder kommune kjøper varer og tjenester for ca. 800 millioner kroner årlig. Avtalene som inngås er viktige både for kommunen, brukerne og leverandørene. Med dette følger et ansvar om å opptre som en profesjonell innkjøper og sørge for å få mest mulig igjen for midlene, samtidig som kommunen ønsker å bruke anskaffelsene strategisk i forhold til å bidra til den innovasjon og virksomhetsutvikling kommunen trenger.

Kommunens virksomheter foretar de anskaffelsene de har behov for innenfor tildelt budsjett. Vestfold offentlige innkjøpssamarbeid (VOIS) inngår sentrale rammeavtaler (samkjøpsavtaler) som kommunens virksomheter kan bestille fra på områder der virksomhetene har gjentatte og sammenfallende behov.

Anskaffelsesstrategien skal sørge for en felles retning og forståelse for hvordan virksomhetenes anskaffelser skal brukes til å sikre gode og effektive løsninger på en økonomisk fordelaktig måte.

Strategien skal bidra til økt fokus og forståelse for anskaffelsesregelverket og en felles overordnet adferd til beste for kommunen som helhet.

Som grunnlag for strategiarbeidet har en tatt utgangspunkt i nasjonale og lokale føringer, hvor sentrale dokumenter er nytt anskaffelsesregelverk fra 1. januar 2017 og Færder kommunes innkjøpspolitiske retningslinjer (sak KS 170/18) vedtatt 12.12.2018.

Lov og forskrift om offentlige anskaffelser inneholder detaljerte krav til gjennomføring av anskaffelsesprosesser.

Nytt regelverk som trådte i kraft 1. januar 2017 skjerpet blant annet kravene til at offentlige innkjøp ivaretar viktige samfunnshensyn som klima og miljø, og bruk av lærlinger. Samtidig er nasjonal terskelverdi for kunngjøring av anskaffelser hevet til 1,3 millioner kr. for vare- og tjenestekontrakter.

Kravene til offentlige innkjøpere har endret seg de siste 10 årene. Det er behov for å synliggjøre de gevinster kommunen kan få. Stikkord som er sentrale når kommunen skal profesjonalisere sine anskaffelser er:

- Organisering
- Forankring
- Kompetanse
- Kapasitet

Lederforankring, strategisk planlegging, bestillerkompetanse og kompetanse- og kulturbygging er sentralt i anskaffelsesstrategien.

Anskaffelser må forankres hos kommunens ledere hvor det sørges for tilstrekkelig strategisk og faglig kompetanse i arbeidet. Virksomhetene må kontinuerlig arbeide for å bedre bestiller- og anskaffelsesfaglig kompetanse, kompetanse til å vurdere risiko og ta forsvarlige beslutninger i anskaffelsesprosessen, økt digital modenhet, og større grad av samhandling på tvers av sektorer og fagområder.

Mål for strategiperioden:

Færder kommunes behov for varer og tjenester skal dekkes på en formålseffektiv, kostnadseffektiv og bærekraftig måte i henhold til gjeldende lover og regler.

Formålseffektive anskaffelser skal sikre at brukerne og kommunen får tilgang til riktige produkter og tjenester med rett kvalitet.

Anskaffelsene skal dekke kommunens behov og sikre effektive og stabile leveranser, samtidig som anskaffelsesområdet i seg selv bidrar positivt til kommunens økonomi og satsing på miljø, samfunnsansvar og innovasjon. Anskaffelsesprosesser og kontraktsoppfølging skal være i henhold til lover og regler, transparent og dokumentert, og at en derigjennom forebygger misligheter.

Anskaffelsesstrategien for Færder kommune er et overordnet dokument som omhandler strategiske føringer og prioriterte satsingsområder for en helhetlig og profesjonell innkjøpsprosess i kommunen.

De følgende målene er Færder kommunes satsingsområder innen anskaffelsesfeltet i strategiperioden:

Mål 1: Kommunens anskaffelser skal organiseres effektivt, med avklarte roller og rett kompetanse.

Mål 2: Kommunens anskaffelser skal dekke brukernes behov og ha riktig kvalitet.

Mål 3: Kommunen skal vektlegge samfunnsansvar og etikk i sine anskaffelser.

Mål 4: Kommunen skal opptre profesjonelt og ryddig i møte med leverandørmarkedet.

I kapitlene nedenfor blir det konkretisert hva som er innholdet i det enkelte mål, og hvilke overordnede strategiske føringer som ligger bak målet. Det er også beskrevet hvilke tiltak som vil bli satt i verk i strategiperioden for å nå det enkelte mål.

Mål 1: Kommunens anskaffelser skal organiseres effektivt, med avklarte roller og rett kompetanse

Ansvarsfordelingen for kommunens anskaffelser skal være tydelig og avklart. Dette skal bidra til effektivt samarbeid mellom ulike enheter og sikre en best mulig utnyttelse av kommunens samlede innkjøpsfaglige kompetanse. I tillegg skal kommunen utad fremstå som enhetlig i sitt møte med leverandørmarkedet.

For å effektivisere anskaffelser og kontraktsoppfølging, skal det benyttes profesjonelle og tidsbesparende prosesser. Anskaffelsene skal gjennomføres med digitale verktøy, og det skal benyttes felles, digitale maler. Prosessene skal være dokumentert i samsvar med regelverk for offentlige anskaffelser og arkivering.

Nytt regelverk som trådte i kraft 1. januar 2017 setter krav til anskaffelsesområdet. Sentralt er kravet om bruk av elektroniske verktøy for tilbudsinnlevering. I 2018 gjennomførte Vestfold offentlige innkjøpssamarbeid (VOIS) en anskaffelse av elektronisk konkurransegjennomføringsverktøy (KGV). Færder kommune er tilsluttet avtalen og har implementert Mercell som sitt elektroniske KGV.

Organisering og kompetanse

Dagens organisering av anskaffelsesområdet og noe fragmentert og det er et forbedringspotensial for hvordan kommunen definerer hvem som har ansvaret for at kommunens behov for avtaler er dekket.

Kommunen har en innkjøpsrådgiver som har hovedansvaret for prinsipper, rutiner og maler, samt inngåelse av de fleste rammeavtaler, vare- og tjenestekontrakter, og å bistå til mindre enkeltanskaffelser.

Eiendomsforvaltningen (EF) gjennomfører i hovedsak større bygg- og anleggsanskaffelser som til dels har egne fremgangsmåter både ved planlegging og gjennomføring av konkurranser og ved oppfølging av kontrakter. Selv om det er forskjeller mellom bygg- og anleggsanskaffelser og ordinære vare og tjenestekjøp, er også mye likt.

Drift og anleggsseksjonen (DAS) har ansvar for inngåelse av de fleste sentrale rammeavtaler og enkeltanskaffelser for bruk i egen drift, og har i noen grad et samarbeid ved overlappende behov. Det samme gjelder for helsesektoren, kulturenheten og stab. For å bidra til effektivitet og en enhetlig anskaffelsespraksis er det viktig med koordinering av rutiner, verktøy, kapasitet og kompetanse mellom kommunens innkjøpsmiljøer. Innen oppgaver som miljø, samfunnsansvar, innovasjon og digitalisering vil en i særlig grad kunne oppnå synergier ved tydeligere samordning mellom sektorer.

VOIS (Vestfold offentlige innkjøpssamarbeid) er et formalisert samarbeid som har alle kommuner i Vestfold, samt Vestfold fylkeskommune og Universitetet i Sørøst-Norge som medlemmer. VOIS er organisert som et vertskommunesamarbeid lokalisert i Sandefjord kommune med 3 årsverk til drift av sekretariatets oppgaver. Færder kommune er tilknyttet ordningen og deltar per mai 2019 på 25 av de felles avtaleområdene som forvaltes av VOIS.

Bruk av digitale verktøy

I nytt regelverk fra 1. januar 2017 ble det fastslått som hovedregel at all kommunikasjon mellom oppdragsgiver og tilbyder i konkurransefasen skal være elektronisk. Dette medfører at både oppdragsgiver og tilbyder må ha tilgang til systemløsninger for elektronisk tilbudsinnlevering. Frist for kommunale myndigheter til å ha tatt i bruk systemløsninger for elektronisk tilbudsinnlevering var 1.7.2018. VOIS gjennomførte på vegne av kommunen en anbudskonkurranse for anskaffelse av elektronisk konkurransegjennomføringsverktøy (KGV) og kommunen har implementert elektroniske KGV.

Innkjøpsfunksjonen skal tilrettelegge for at for at alle enheter i Færder kommune som gjennomfører anskaffelser, får tilgang til KGV med integrasjon mot sak/arkiv løsningen. Tilsvarende skal det tilrettelegges for et felles elektronisk kontraktsadministrasjonsverktøy (KAV). KAV vil inneholde dokumentasjon knyttet til hele kontraktsadministrasjonsprosessen og sikre at det finnes en oppdatert oversikt over alle kommunens kontrakter.

Tiltak

- Alle anskaffelser omfattet av lov og forskrift om offentlige anskaffelser skal, så langt det er hensiktsmessig, gjennomføres i felles verktøy for elektronisk konkurransegjennomføring (KGV).
- Tilrettelegge for tilstrekkelig kursing i KGV og for bruk av maler for elektronisk konkurransegjennomføring.
- Innkjøpsfunksjonen skal tilrettelegge for integrasjon mellom KGV og sak/arkiv løsningen.
- Implementere og tilrettelegge for et felles elektronisk kontraktsadministrasjonsverktøy .
- Videreutvikle et tverrfaglig samarbeid mellom kommunens sektorer.
- Videreutvikle samarbeid om felles avtaleområder for nærliggende kommuner i Vestfold.

Mål 2: Kommunens anskaffelser skal dekke brukernes behov og ha riktig kvalitet.

Anskaffelser av varer og tjenester, bygg og anlegg, er en viktig forutsetning for kommunens løpende tjenesteproduksjon. For at kommunen skal yte best mulig tjenester, er det vesentlig at det som anskaffes i størst mulig grad dekker behovet hos brukergruppene.

Brukermedvirkning i anskaffelser gjennomføres vanligvis ved å involvere sentrale fagpersoner eller brukergrupper i planleggingsfasen. Det er viktig at de brukere som involveres har tilstrekkelig kunnskap om behov både hos tjenestemottakere og tjenesteytere, og at de samtidig har mandat til å kunne fatte beslutninger på vegne av sitt fagområde.

For å sikre effektiv drift er det viktig at kvaliteten på det som anskaffes holder et riktig nivå med tanke på pris, levetid og andre driftskostnader. Effektivisering sikres også ved at det som skal anskaffes standardiseres der dette er mulig.

For å få et helhetlig inntrykk i kommunen og forenkling i brukeropplevelsen ved bestillinger bør det i flere varekategorier innføres retningslinjer for et standardisert utvalg i leverandørenes sortiment.

Strategiske føringer

Kommunen skal levere tjenester av høy kvalitet, samtidig som kommunens drift skal være så effektiv og økonomisk ansvarlig som mulig. Et viktig virkemiddel for å få til dette er at relevante innkjøpsområder er dekket av en rammeavtale.

Tiltak

- Alle kommunens anskaffelser skal være gjenstand for en kritisk og grundig behovsvurdering.
- Kommunen skal prioritere arbeidet med å gjennomføre konkurranser og inngå kontrakter på nye områder der det avdekkes behov for avtale, basert på innmeldte behov og analyser av kommunens avtaledekning.
- Kommunen skal delta i faggrupper for å fremme kommunens interesser og behov til felles avtaleområder.
- Kommunen skal ved utvalgte varekategorier standardisere utvalg i tilbudt varesortiment.

Mål 3: Kommunen skal vektlegge samfunnsansvar og etikk i sine anskaffelser.

Færder kommune skal forvalte natur-, miljø- og menneskelig ressurser på en fremtidsrettet og god måte. Kommunen skal være en profesjonell aktør som bevisst tar samfunnsansvar, og anskaffelser skal bidra til bærekraftig utvikling innen klima, miljø og samfunn. Færder kommune skal være en pådriver for at våre leverandører overholder lovpålagte krav til lønns- og arbeidsvilkår, og skal gjennom innkjøp bidra til å redusere vårt økologiske fotavtrykk. Dette er også i tråd med endringene i lov og forskrift om offentlige anskaffelser.

Med samfunnsansvar menes forebyggende arbeid med etisk handel i leverandørkjeder, miljøkrav i anskaffelser, bruk av arbeidsmarkedsbedrifter og lærlinger, samt arbeid med etisk bevissthet i anskaffelsesprosessen, herunder korrupsjonsforebyggende tiltak.

Lov om offentlige anskaffelser stiller krav om at det under planlegging av den enkelte anskaffelse skal tas hensyn til livssykluskostnader, universell utforming og miljømessige konsekvenser av anskaffelsen. Videre stiller loven krav om å ta inn klausuler i tjeneste- bygge- og anleggskontrakter som sikrer lønns- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn det som følger av gjeldende landsomfattende tariffavtale eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke.

Seriøsitetsbestemmelsene ble lansert i 2015, og ble i 2018 revidert som en følge av ny lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Færder kommune har vedtatt innkjøpspolitiske retningslinjer (sak KS 170/18) for sine anskaffelser, der seriøsitetsbestemmelsene er lagt til grunn. Seriøsitetsbestemmelsene innebærer krav til lønns- og arbeidsvilkår, HMS-kort, krav om faglærte håndverkere og lærlinger i prosjektene, helse og arbeidsmiljø og begrensninger i adgangen til bruk av underleverandører m.v. Bestemmelsene sikrer også adgang til kontroll av at kravene etterleves.

Sosial dumping
Færder kommune skal gjennom å stille forskriftsfestede krav til lønns- og arbeidsvilkår motvirke sosial dumping hos leverandører i alle tjeneste- og bygge- og anleggskontrakter.

Etisk handel
I samarbeid med Skatteetaten har Færder kommune i 2019 startet prosjektet «Tettpå:Færder». Målet med satsingen er å bidra til at innbyggere i Færder kommune velger seriøs arbeidskraft ved bygging og oppussing. Arbeidet skjer i nært samarbeid med Sør-Øst politidistrikt, NAV og Arbeidstilsynet for å forebygge arbeidslivskriminalitet i privatmarkedet.

For å få flere til å bruke seriøse håndverkere vil alle i Færder som kjøper bolig, fritidsbolig eller sender byggesøknader bli ringt opp av Skatteetaten med oppfordring om å bruke seriøse håndverkere. Etter veiledning på telefon, vil man også få tilsendt skriftlig informasjon om hvordan du kan velge riktig.

Miljø og klima
Anskaffelsesregelverket stiller krav til at miljøbelastningen skal minimeres og klimavennlige løsninger skal fremmes. Samtidig setter regelverket de juridiske rammene for hvordan det kan gjøres. Færder kommune skal bidra til å omstille til et lavutslippssamfunn gjennom klima- og miljøvennlige løsninger der det er relevant. Klima- og miljøkrav i offentlige anskaffelser er spesielt relevant i bygg og anlegg, transport, avfall og vann og avløp.

Færder kommune har miljøkrav i sine anskaffelser gjennom blant annet krav til miljøledelsessystemer, fossilfrie byggeplasser, miljøsertifiseringer og anskaffet flere el-biler.

Tiltak
- Kommunen skal stille relevante miljøkrav for de anskaffelsene det er hensiktsmessig.
- Videreutvikle rutiner og retningslinjer som sikrer at kommunen utvikler seg i tråd med lover og regler.
- Vurdere hvordan kommunens samfunnsansvar best skal ivaretas ved inngåelse av nye kontrakter.

Mål 4: Kommunen skal opptre profesjonelt og ryddig i møte med leverandørmarkedet.
I hele prosessen med innkjøp av varer og tjenester og ved oppfølging av kontrakt, er det viktig at kommunen og dens representanter møter leverandørene med profesjonalitet og integritet. Ansatte som foretar innkjøp har et ansvar for at regelverk og etiske retningslinjer overholdes, blant annet ved:

- lojalitet til inngåtte avtaler
- at innkjøpene konkurranseutsettes
- at leverandører likebehandles
- at en ikke oppretter uheldige bindinger til leverandører
- at leverandørmarkedet opplever kommunens anskaffelser som åpent og forutsigbart

Som en følge av nytt regelverk og ny nasjonal terskelverdi fra 01.01.2017, vil færre av kommunens anskaffelser bli underlagt kunngjøringsplikt. Gode og bindende retningslinjer for kjøp under terskelverdien vil kunne motvirke eventuelle uheldige konsekvenser av regelendringene.

Anskaffelsesregelverket er basert på visse grunnleggende prinsipper som skal bidra til å realisere anskaffelsesregelverkets formål. De skal fremme effektiv bruk av samfunnets ressurser og bidra til at det offentlige opptrer med integritet, slik at allmennheten har tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en samfunnstjenlig måte. At anskaffelser skal foretas på en samfunnstjenlig måte vil kunne ivareta hensyn til bl.a. konkurranse,

arbeidslivskriminalitet, miljø, klima og sosiale forhold. Grunnleggende prinsipper for offentlige anskaffelser gjelder for alle anskaffelser over 500.000 kroner ekskl. mva.[1] og det er derfor viktig at alle som gjennomfører anskaffelser for kommunen har kjennskap til disse:

- konkurranse
- likebehandling
- etterprøvbarhet
- forholdsmessighet

Kommunen skal ha standardiserte maler for konkurransegrunnlag og protokoll. I tillegg til å få et helhetlig og forutsigbart uttrykk i alle sine anskaffelser, vil det også redusere muligheten for feil og mangler i anskaffelsene. Malene skal gjøres tilgjengelig i kommunens elektroniske KGV.

For at kommunen skal kunne opptre ryddig og ta ut planlagte effekter av sine anskaffelser, er også god og systematisk kontraktsoppfølging avgjørende.

Det overordnede ansvaret for å planlegge og gjennomføre systematisk kontraktsoppfølging ligger hos kontraktseier. Det er viktig at det defineres tydelig allerede i planleggingen av en anskaffelse hvem som skal ha denne rollen. Alle kommunens kontrakter bør ha en definert kontraktsforvalter som har ansvaret for den praktiske oppfølgingen av kontrakten i avtaleperioden.

Tiltak

- Utarbeide og tilgjengeliggjøre standardiserte maler i KGV.
- Videreutvikle kunnskap om lov og forskrift om offentlige anskaffelser.
- Videreutvikle kunnskap og bruk av KGV.
- Definere kontraktsforvalter for flest mulig av kommunens avtaler.

[1] Endring i anskaffelsesforskriften § 1-1, hvor anslått verdi endres til 500 000 ekskl. mva., gjeldende fra 01.07.2026.